

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Dzików, dobra rodu Tarnowskich, powiat tarnobrzeski, Małopolska

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Biblioteka i kolekcja dzieł sztuki Walerii i Jana Feliksa Tarnowskich i
“horochowska” Waleriana Stroynowskiego w Dzikowie

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji
(biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

kolekcja prywatna

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Daty działalności / zakres czasowy:

pocz. XIX w.

1803-1804 Waleria i Jan Feliks Tarnowscy podczas podróży po Włoszech zakupili większość dzieł do swoich zbiorów

1815-1818 nabytki z galerii królewskiej St. A. Poniatowskiego

1830 - do Dzikowa przewieziono część kolekcji “horochowskiej” Waleriana Stroynowskiego

1833-1837 przebudowa rezydencji wg proj. Franciszka M. Lanciego

21 grudnia 1927 roku, za czasów kolejnego właściciela Jana Zdzisława Tarnowskiego, w wyniku pożaru doszczętnie spłonął cały zamek oraz większość wyposażenia

Odbudowa zamku i powiększenie kolekcji o dzieła polskich artystów.

Syn Jana Zdzisława Artur Tarnowski przed wybuchem II wojny zabezpieczył część kolekcji, przechowując ją w muzeach Lwowa i Krakowa. Po wojnie pozostał na emigracji, jednak dzięki staraniom Artura i jego dzieci ogromna część zbioru, w tym kolekcja miniatur, wróciła na zamek w Dzikowie. Obecnie stanowi część Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega.

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

patrymonialny

Dostępność

ograniczona

Typ instytucji w relacji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmin a/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega - zamek w Dzikowie ul. Sandomierska 27 39-400 Tarnobrzeg	zamek hr. Tarnowskich w Dzikowie k. Tarnobrzega
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	tel.:15-823-79-99	
GODZINY OTWARCIA		
DYREKTORZY	Dyrektor - dr hab. Tadeusz Zych	
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadopt owany)	zamek w Dzikowie - dawna rezydencja hr. Tarnowskich	

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane
biograficzne lub krótka charakterystyka)

Waleria i Jan Feliks Tarnowscy

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe
dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Kalendarium (historia instytucji)

Pocz. gromadzenia zbiorów sztuki i biblioteki - pierwsze lata XIX w.

Załączkiem kolekcji były przywiezione przez bazylianina, ks. Juliana Antonowicza z Włoch kopie rzeźb antycznych i grafika razem z niewielkim zbiorem miniatur.

1803-1804 podczas podróży do Włoch Jan Feliks Tarnowski i jego żona Waleria Strojnowska nabyli obrazy, rzeźby, wazy antyczne i przedmioty rzemiosła artystycznego i umieścili częściowo w Horochowie (rodowa siedziba Strojnowskiej) i Dzikowie, powiększyli też istniejące już zasoby biblioteki i zbiór rycin.

1815 - Jan Feliks Tarnowski kupuje obrazy z galerii Stanisława Augusta oraz powiększa kolekcję dziełami nabytymi podczas podróży do Paryża.

1830-przewiezienie części kolekcji "horochowskiej" do Dzikowa- właścicielem Horochowa był ojciec Walerii, Walerian Strojnowski i jego brat Hieronim Strojnowski, biskup wileński.

Pocz. lat 30. przebudowa zamku w Dzikowie i uporządkowanie zbiorów

Lata 30. sporządzenie rejestru "Regestr rzeczy moich i sprzętów domowych"

W latach 1834-1837 Jan Feliks Tarnowski przebudował splądrowaną przez zaborców w 1809 roku rezydencję Tarnowskich w Dzikowie, wg projektu Franciszka Marii Lanciego w modnym wówczas stylu neogotyku. Architekt zaprojektował również, do dzisiaj zachowane, meble zamkowej biblioteki.

Zamek i kolekcja dzięki trosce właścicieli przetrwała I wojnę światową, natomiast 21 grudnia 1927 roku, za czasów kolejnego właściciela Jana Zdzisława Tarnowskiego, w wyniku pożaru doszczętnie spłonął cały zamek oraz większość wyposażenia: meble, ryciny, katalogi, 2/3 zbioru druków nowych. Jednak dzięki ofiarności i poświęceniu ratujących, przetrwały najcenniejsze obrazy, dokumenty, książki i starodruki.

Po pożarze zamek został odbudowany, pod kierunkiem architekta krakowskiego Wacława Krzyżanowskiego. w stylu neobarokowym, z zachowaniem pewnych elementów dawnej budowli. Jan Zdzisław Tarnowski odbudował a nawet powiększył kolekcję, zarówno bibliotekę jak i zbiór obrazów o dzieła polskich artystów, J. Malczewskiego, J. I W. Kossaków, B. Adamowicza czy K. Pochwałskiego. Jednak głośnym echem odbiła się sprzedaż najcenniejszego obrazu dzikowskiej kolekcji „Lisowczyka” Rembrandta, do nowojorskiej kolekcji Fricka, gdzie znajduje się do dziś.

Ostatni Pan na Dzikowie, syn Jana Zdzisława Artur Tarnowski przed wybuchem II wojny zabezpieczył część kolekcji, przechowując ją w muzeach Lwowa i Krakowa. Po wojnie pozostał na emigracji, jednak dzięki staraniom Artura i jego dzieci ogromna część zbioru, w tym kolekcja miniatur, wróciła na zamek w Dzikowie. Obecnie stanowi część Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

W pałacu wzniesionym przez Waleriana Strojnowskiego w wołyńskim Horochowie: znalazły się zakupione w czasie podróży empirowe meble, chińska porcelana, obrazy i rzeźby, w tym m. in. Perseusz Canovy nabyty w jego pracowni, Merkuriusz stojący na starożytnym trójnogu G. Boschiego i kopie rzeźb Berniniego (*Miłosierdzie szk. rzymskiej* i *Dzieciątka Jezus ze św. Janem*). - w 1821 roku aktem darowizny przekazany córce Walerii Strojnowskiej.

Zbiór malarstwa i biblioteka z albumami graficznymi po biskupie wileńskim Hieronimie Strojnowskim (1815) - przedstawienia religijne i historyczne, włoskie, francuskie, flamandzkie, holenderskie i polskie (Smuglewicz, Siemiginowski), a także grupa dzieł z galerii królewskiej, a przede wszystkim Rembrandta *Jeździec polski* (Frick Collection, Nowy Jork) oraz G. van Honthorsta, *Zaparcie się św. Piotra*. L. Backhuysena *Burza*, J. Victorsa *Kot i kogut*. W zbiorach znalazło się wiele kopii podpisywanych wielkimi nazwiskami Leonarda, Rafaela, Correggia, Tycjana, Michała Anioła. Były tam również wczesne obrazy Lorenza Lotto, kompozycja *Sacra Conversazione* wiązana z Bonifazio Veronese (kupiony jako dzieło Palmy St.), dzieła braci Carraccich, Guercina, F. Albaniego, S. Cantariniego, A. Sacchiego, S. Rosy (m.in. *Astronom*), a także obrazy kilka obrazów flamandzkich, holenderskich i francuskich m.in. Portret Marii Villiers z warsztatu van Dycka. Z Włoch pochodziły portrety rodziny zamawiane u G. Landiego i C.D. Cherubiniego, a również pejzaże.

Kolekcję powiększyły również malowidła z galerii Stanisława Augusta nabyte przez Jana Tarnowskiego. Wśród nich było łączone z nazwiskiem Rembrandta tondo z Portretem młodzieńca, portrety królów i królowych polskich Bacciarellego z Sali Marmurowej na Zamku Warszawskim, obrazy Mierisa (*Chłopiec puszczający bańki*), Domenichina (*Isaac błogosławiący Jakuba* uznany potem za dzieło C. Cignaniego), Ciro Ferri (*Diana śpiąca*), Holbeina *Portret Anny Boleyn* (potem jako dzieło J. Gossaerta zw. Mabuse).

W zasobach znalazł się słynny zespół miniatur portretowych z XVIII i XIX wieku, oceniany na 146 sztuk, z czego ponad połowę stanowiły prace Wincentego de Lesseur, i samej Tarnowskiej, a ponadto m.in. R. Carriery, Meytensa, Egera, T. Maron.

Imponująco przedstawiał się zbiór rycin w postaci odbitek luźnych i oprawnych w albumy oraz ilustracji w publikacjach, a także oryginalne rysunki, głównie włoskie (przypisywane takim twórcom, jak Rafael, Tycjan, Correggio, P. Veronese, G. Romano itd., oraz m. in. Maratta, Mengs, Poussin, Lorrain, David, Rembrandt, Rubens, Dürer, Czechowicz, Smuglewicz, Bacciarelli, Płoński, Vogel, Orłowski, Norblin.

W Dzikowie znajdowały się też pamiątki z całej Europy, wykopaliska antyczne (o mało pewnej autentyczności), kopie rzeźb starożytnych, urny z wykopalisk, pamiątki narodowe i rodowe (buława po hetmanie Tarnowskim, jego miecz, łuk, kołczan, sajdak, gwóźdź do trumny, pamiątki współczesne, a w tym pistolety Napoleona, biurko ks. Józefa, kartacze spod Grochowa, Sandomierza, Dębego Wielkiego).

Wg spisu z 1821 "Remanent wszystkich mebli w pokojach [...] zamku Dzikowskiego znajdujących się" było 151 obrazów, rysunków, rycin, rzeźb i odlewów gipsowych.

lata 1830 "Regestr rzeczy moich i sprzętów domowych" -

1. *Miniatures de Maman* (39 pozycji)
2. *Miniatury w gabinecie Gabrieli* (z Małachowskich, żony Jana Bohdana Tarnowskiego) - 100 pozycji
3. *Zbiór obrazów w Dzikowie* - 146 pozycji, w tym 154 obrazy
4. *Rzeźby w Dzikowie* - 117 pozycji rzeźb większych i drobnych "do ozdoby stołu"
5. *Regestr kopersztychów i rysunków* (1 lipca 1834) z *Dodatkiem przybyłych z Dreżna rycin tyczących się Galerii Dreźnieńskiej i inne oraz Litografie świeżo przybyłe* - 195 pozycji

numerowanych i 6 nienumerowanych rycin i litografii, rysunków - 144 i 24 rysunki
Domenica del Frate, jako wzory do nauki.

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Inkunabuły

Lisowczyk (z kolekcji H. Strojnowskiego) i *Głowa starego Żyda* (?) Rembrandta, obecnie zbiory H.C. Fricka w Nowym Jorku

Głowa Meduzy i *Perseusz* Canovy, *Portret Marii Villiers* i *Zaślubiny van Dycka*, *Galileusz* Salvatora Rosy, *Autoportret* Agostino Carracci, *Autoportret z synkiem* Annibale Carracci,

Strategia pozyskiwania zbiorów

zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

ks. Julian Antonowicz -grekokatolicki duchowny, bazylianin, poeta, pedagog (autor podręcznika gramatyki angielskiej), współpracownik Czackiego w Liceum Krzemienieckim
Gregorio Fidanza. - malarz, pośredniczył w ich rzymskich i weneckich zakupach.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Wystawy czasowe

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

- "Remanent wszystkich mebli w pokojach [...] zamku Dzikowskiego znajdujących się", 1821.
- "Regestr rzeczy moich i sprzętów domowych", 1830.
- "Opisanie pokoi i szczegółowo w nich zawartych rzeźb, obrazów, marmurów, mebli i innych sprzętów domowych znajdujących się w zamku dzikowskim, pod 1 grudnia 1844 ułożone": Spis rzeczy znajdujących się w Kaplicy, Oratorium Pana, Pierwszy pokój biblioteki, Drugi pokój biblioteki, Sypialny pokój, Pokój Biały, Gabinet narożny, Jadalny pokój, Pokój sypialny J.W. Pani, Pokój bawialny Pani, Gabinet, Pokój jadalny, Pokój sypialny Pani Gabrieli,

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

M. Marczak, *Biblioteka Tarnowskich w Dzikowie*, Kraków 1921.

M. Marczak, *Zbiory archiwalne Hr. Tarnowskich w Dzikowie*, Warszawa 1939.

K. Grottowa, *Zbiory sztuki Jana Feliksa i Walerii Tarnowskich w Dzikowie (1803-1849)*, Wrocław 1957.

Miniatury Wincentego Lesseura i Walerii Tarnowskiej dawnej kolekcji Tarnowskich z Dzikowa w zbiorach Muzeum Polskiego w Rapperswilu, oprac. H. Kamińska-Krassowska, Warszawa 1994.

Adam Wójcik: *Zamek w Dzikowie. Wiek XX*. Wyd. Muzeum w Tarnobrzegu. Tarnobrzeg 2000

A. Janas, *Kolekcja dzikowska hr. Tarnowskich*, Tarnobrzeg 2006.

Ex collectione Dzikoviana. Zbiory hrabiów Tarnowskich z Dzikowa. Katalog oprac. Jacek Paulinek. Warszawa 2008.

T. Zych, *Kolekcja Dzikowska. Zbiory hrabiów Tarnowskich*, Tarnobrzeg 2016.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Ciekawe cytaty

„Obrazy, rzeźby, rysunki i miniatury zdobiły pomieszczenia całej rezydencji z tym, że najpiękniejsze znalazły się w apartamentach pani domu na piętrze, natomiast hr. Jan Feliks w swoich pokojach parterowych umieścił dzieła artystów najbardziej przezeń cenionych – mistrzów flamandzkich i holenderskich. Mimo wielkiej różnorodności i bogactwa przedmiotów, wnętrza rezydencji tworzyły wysoce estetyczną całość, dzięki subtelnemu i nieprzeciętnemu gustowi Walerii Tarnowskiej”.

UWAGI:

--

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Małgorzata Wawrzak

Data sporządzenia karty:

3-5 lipca 2019

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

7 lipca 2017

METADANE* (wypełnia redaktor/moderator portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA / LICENCJE	